

Avatar in de Oostvaardersplassen

Binnenkort wordt in Zuid-Holland met geld van filmregisseur James Cameron van kassakraker Avatar, een avontuurlijk bos geplant. Een stuk verderop in de provincie Flevoland wordt één van de meest natuurlijke delen van Nederland in zijn voortbestaan bedreigd. Net als in de film Avatar zijn het ook nu weer mensen die de onvoorspelbare en avontuurlijke natuur naar hun hand willen zetten.

— Stefan Pasma (publicist en oprichter van website Ongerepte-Natuur.nl)

> DE OOSTVAARDERSPLASSEN ZIJN EEN UNIEK natuurgebied dat min of meer vanzelf ontstond in een vergeten uithoek van de Flevopolders, op de bodem van de voormalige Zuiderzee. Sinds de drooglegging van de polders, eind jaren zestig, heeft dit 60 vierkante kilometer grote natuurgebied zich vrijwel spontaan kunnen ontwikkelen. Alleen in het begin heeft men de natuur een handje geholpen door er grote grazers zoals half wilde Heckrunderen, konikpaarden en edelherten uit te zetten. Diersoorten waarvan de oorspronkelijke wilde voorouders zijn uitgestorven, zoals de oeros of diersoorten die niet meer in staat zijn om op natuurlijke wijze naar de Oostvaarderplassen te trekken zoals het edelhert. Snelwegen, spoorlijnen, rasters en bebouwing maken het voor edelherten tegenwoordig welhaast onmogelijk om van de Veluwe naar de Flevolandse natuur te trekken.

De deels geherintroduceerde natuur in de Oostvaardersplassen bleek zich echter bijzonder goed te redden nadat de mens z'n handen er vanaf trok. Momenteel tellen de Oostvaardersplassen een kleine 3.000 grote grazers. Enorme aantallen als je dat vergelijkt met de wilddichtheden op de Veluwe, maar wel min of meer in evenwicht met de ecologische draagkracht van het gebied op de voedselrijke klei van de polder. Het is welhaast symbolisch dat in één van de meest kunstmatig aangelegde en dichtstbevolkte landen ter wereld, een stuk polder zich weer ontwikkelt richting oernatuur. Het is een project dat mede daarom internationale aandacht trekt omdat de natuur hier nu eens niet in het defensief

zit -zoals meestal het geval is- maar veerkracht toont en zich ook van haar offensieve kant laat zien. Ook door de beleidsmakers zijn er voor dit natuurgebied nu eens geen strenge natuurdoeltypen vastgelegd over welke natuur daar nu moet komen: de natuur mag het in de Oostvaardersplassen zoveel mogelijk zelf uitzoeken. Het natuurgebied en de dieren die daar nu leven bevinden zich in een proces van 'rewilding'; een proces richting natuur die weer op eigen benen staat. De ultieme vuurproef zou komen op het moment dat grotere predatoren als wolf of zelfs bruine beer weer zouden terugkeren in het gebied. Indien de teruggefokte Heckrunderen en de konikpaarden ook in aanwezigheid van predatoren stand houden, zou het bewijs voor een geslaagde rewilding overtuigend zijn geleverd.

Net als in de film Avatar zijn het ook nu weer mensen die de onvoorspelbare en avontuurlijke natuur in Neerlands meest besproken natuurgebied naar hun hand willen zetten. Zo ging in de maand voor het verschijnen van het rapport van de commissie Gabor weer stemmen op om een einde te maken aan het 'experiment' in de Oostvaardersplassen. Diverse plannen passeerden de revu zoals het in het najaar preventief afschieten van een derde deel van de kuddes of zelfs plannen om de wilde dieren te gaan steriliseren. Ook beklagde een deel van de natuurbeschermers zich over het verdwijnen van 30 % van de broedvogelsoorten uit het gebied. De biodiversiteit van het gebied kwam in hun ogen in de gevarenzone en er verschenen alternatieve

Still uit de film Avatar

beheersies om het tij te keren. Opvallend was dat in vrijwel al die discussies rond het ingrijpen in dit natuurgebied de focus lag op stoppen, ingrijpen of voorkomen. Allemaal termen met een negatieve invalshoek terwijl er juist nu een grote kans ligt om iets moois te bereiken voor zowel het natuurgebied, de dieren die er leven en het draagvlak in de samenleving.

Terug naar het Nederland van nu. Het nieuwe kabinet-Rutte heeft vlak naar haar aantreden besloten om te stoppen met de aanleg van de twaalf robuuste verbindingzones tussen de grote natuurgebieden. De robuuste natuurverbindingen moeten voor dier en plantensoorten uitwisseling mogelijke maken met andere natuurgebieden. Voor de realisatie van die twaalf robuuste verbindingen is ongeveer 27.000 hectare landbouwgrond nodig. Dat is overigens slechts 0,6 % van het Nederlandse grondgebied. Het is uiteraard goed te verdedigen om het wat rustiger aan te doen vanwege de financiële crisis maar waarom alles radicaal stopzetten terwijl sommige stukken van die robuuste verbindingen al klaar zijn? Voor de Oostvaardersplassen ligt er een grote kans die weinig geld kost; ga in ieder geval door met de realisatie van robuuste natuurverbinding nummer 10 en de daarmee samenhangende aanleg van het Oostvaarderswold; het tracé Oostvaardersplassen-Veluwe-Duitsland. De robuuste verbinding nummer 10, die een belangrijk onderdeel vormt van de wat meer bekende Veluweroute met een aftakking naar de Utrechtse Heuvelrug, kan gezien worden als de toekomstige kransslagader voor

grootschalige, nagenoeg wilde natuur in Nederland. Voor de robuuste verbinding tussen Oostvaardersplassen en de Duitse grens, waar deels al grond voor is aangekocht, is in totaal 1.500 hectare nodig. Wanneer deze natuurverbinding klaar is kunnen de dieren als ze dat überhaupt willen, in alle vrijheid de Oostvaardersplassen verlaten. Op hun plaats kunnen dieren van de Oostvaardersplassen uitwisselen met soortgenoten op de Veluwe of zelfs naar Duitsland trekken, verder Europa in. Het is belangrijk om juist in het vrij kunstmatige en verstedelijkte Nederland een groot stuk wilde en echt avontuurlijke natuur veilig te stellen. Een plek voor de natuur om zichzelf te zijn en een plek voor de mens om bij weg te kunnen dromen.<

*Stefan Pasma,
sp_lynx@hotmail.com*